

Utrikesutskottets yttrande 2018/19:UU4y

Vårändringsbudget för 2019

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 23 april att ge samtliga utskott tillfälle att senast den 23 maj 2019 yttra sig över Vårändringsbudget för 2019 (prop. 2018/19:99) med eventuella motioner, i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Utskottet begränsar sitt yttrande till de delar av propositionen som berör utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och motionerna 2018/19:3097 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 1, 2018/19:3085 av Oscar Sjöstedt m.fl. yrkande 8 och 2018/19:3094 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 1 i berörda delar.

Utrikesutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker de aktuella motionerna i de delar som berör utgiftsområde 7. I yttrandet finns tre avvikande meningar (M, SD, V, KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Biståndsverksamhet minskas med knappt 799 miljoner kronor och att anslaget 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) ökas med 11,8 miljoner kronor.

Enligt regeringen medger biståndskommittén OECD/Dacs förtydligade regelverk inkluderandet av kostnader för asyl- och flyktningmottagande i biståndet på humanitära grunder och förtydligar vilka kostnader som får räknas som bistånd. Kostnader för mottagande av asylsökande och flyktingar från låg- och medelinkomstländer under deras första år i Sverige kan räknas som bistånd i enlighet med OECD/Dacs definition. Sammantaget innebär detta att kostnaderna för asyl- och flyktningmottagandet, som klassificeras som bistånd, ökar med 700 miljoner kronor under 2019 jämfört med den beslutade budgeten. Regeringen anser därför att anslaget 1:1 bör minskas med 700 miljoner kronor.

Kapitaltillskott till Asiatiska utvecklingsbanken för infrastrukturinvesteringar (AIIB) klassificeras som bistånd till 85 procent i enlighet med OECD/Dacs riktlinjer. Med anledning av en lägre kronkurs än förväntat i förhållande till kursen på US-dollar har Sveriges utgifter för kapitaltillskott till AIIB blivit högre än vad som beräknades i budget-propositionerna för 2018 respektive 2019. Sammantaget kommer dock endast 85 procent av utbetalningen av kapitaltillskottet till AIIB att avräknas som bistånd. Regeringen anser därför att anslaget 1:1 bör minskas med 13,9 miljoner kronor.

För att finansiera ett utökat kärnstöd till FN:s migrationsorganisation (IOM), via utgiftsområde 8, minskas anslaget 1:1 med 50 miljoner kronor.

För att finansiera ökningen av anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas anslaget 1:1 med 23 miljoner kronor, detta för att fortsätta att stärka svensk kapacitet till dialog, medling och konfliktförebyggande.

Den del av kostnaderna vid utlandsmyndigheterna som Sida svarar för påverkas av den svenska kronans växelkurs gentemot andra valutor. Med de slutliga beräkningarna av valutakursförändringarna under 2018 som grund bedöms Sidans del av kostnaderna vid utlandsmyndigheterna bli högre än vad som tidigare beräknats. Regeringen anser därför att anslaget 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) bör ökas med 11,8 miljoner kronor. För att finansiera detta minskas anslaget 1:1 med motsvarande belopp.

Motionerna

Moderaterna och Kristdemokraterna anser i gemensam partimotion 2018/19:3097 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 1 i denna del att regeringens

avräkningar på biståndet bör minskas och föreslår därför att anslaget 1:1 Biståndsverksamhet ökas med 200 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Sverigedemokraterna föreslår i partimotion 2018/19:3085 av Oscar Sjöstedt m.fl. yrkande 8 i denna del besparingar på Sidas förvaltningskostnader och anser därför att anslaget 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) ska minskas med 11 795 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Vänsterpartiet föreslår i partimotion 2018/19:3094 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 1 i denna del att anslaget 1:1 Biståndsverksamhet ökas med 700 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Mot bakgrund av den bristande transparensen saknas enligt motionärerna underlag för att precisera den rimliga storleken på avräkningarna. Därför avvisar Vänsterpartiet den föreslagna ökningen av avräkningarna från biståndet för asyl- och flyktingmottagandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 7) beräknade den ODA-fähiga kostnaden för asylsökande från låg- och medelinkomstländer till 3,1 miljarder kronor endast 2,2 miljarder kronor avräknades dock från biståndsramen.

Det framgick också av budgetpropositionen för 2019 att regeringen genomför en heltäckande översyn av modellen för avräkningar av kostnader för asyl- och flyktingmottagandet, i enlighet med en definition som används av OECD/Dac, efter beslut vid Dacs högnivåmöte i oktober 2017. Regeringen angav att översynen inte var avslutad och att frågan skulle hanteras vidare i en kommande budgetproposition.

Utskottet har tidigare, i samband med behandlingen av Riksrevisionens rapport om förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet, noterat att den modell som används för beräkning av avräkningarna har varierat mellan åren och konstaterat att detta försvårar riksdagens möjligheter att granska och följa upp regeringens budget. Mot denna bakgrund underströk utskottet vikten av att den nya modellen som regeringen arbetar med utformas på ett sätt som gör den hållbar och jämförbar över tid och återspeglar de faktiska kostnaderna. Om modellen ändras bör regeringen tydligt redovisa skälen till och effekterna av detta för riksdagen (bet. 2016/17:UU8).

Biståndsminister Peter Eriksson föredrog den 2 februari i korthet den nya modellen för avräkningar för utskottet. Vid föredragningen framkom att modellen bygger på en prognos av andelen asylsökande som befunnit sig max tolv månader i mottagandesystemet. Denna andel multipliceras sedan med de totala kostnaderna, vilket ger biståndsutfallet. Även vissa kostnader för personer som beviljats uppehållstillstånd ingår i utfallet. Enligt biståndsministerns bedömning skulle den ändrade modellen inte innebära några större förändringar av avräkningarna.

Utskottet konstaterar att regeringen i vårändringsbudgeten inte ger någon utförlig beskrivning av den nya modellen för avräkningar av kostnader för asyl- och flyktingmottagande. Det framgår inte heller om den föreslagna minskningen av anslaget 1:1 med 700 miljoner på grund av ökade kostnader för asyl- och flyktingmottagande beror på ändringar i avräkningsmodellen eller har andra skäl.

Utskottet vill understryka vikten av transparens och långsiktighet när det gäller avräkningar från biståndsramen. Utskottet utgår därför från att regeringen återkommer till riksdagen med en utförlig beskrivning av den nya modellen för avräkningar i budgetpropositionen. Om de avräkningar som föreslås avviker från det utrymme som ges av OECD/Dacs regelverk enligt den beslutade modellen bör detta framgå och motiveras.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens förslag att anslaget 1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) ökas med 11 795 000 kronor för att kompensera myndigheten för ökade kostnader vid utlandsmyndigheterna till följd av valutakursförändringar.

Med beaktande av vad som här har anförts föreslår utskottet att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag när det gäller utgiftsområde 7 Internationellt bistånd anslagen 1:1 Biståndsverksamhet och 1:2 Styrelsen för internationellt biståndssamarbete (Sida) och avstyrker motionerna 2018/19:3085 yrkande 8, 2018/19:3094 yrkande 1 och 2018/19:3097 yrkande 1 i delar som berör utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Utskottet har inga synpunkter på regeringens förslag inom utgiftsområdet i övrigt.

Stockholm den 16 maj 2019

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Hans Rothenberg (M), Markus Wiechel (SD), Pyry Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Margareta Cederfelt (M), Björn Söder (SD), Sara Heikkinen Breitholtz (S), Lars Adaktusson (KD), Aylin Fazelian (S), Fredrik Malm (L), Janine Alm Ericson (MP), Lars Andersson (SD) och Yasmine Posio (V).

Avvikande meningar

1. Utgiftsområde 7 (M, KD)

Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M), Margareta Cederfelt (M) och Lars Adaktusson (KD) anför:

Moderaterna och Kristdemokraterna anser att avräkningarna från biståndsramen för kostnader för asyl- och flyktingmottagning bör minskas med 200 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet bör därmed ökas med motsvarande belopp.

Enligt vår mening bör finansutskottet därmed med bifall till motion 2018/19:3097 yrkande 1 avstyrka propositionen i berörd del.

2. Utgiftsområde 7 (SD)

Markus Wiechel (SD), Björn Söder (SD) och Lars Andersson (SD) anför:

Sverigedemokraterna föreslår besparingar på Sidas förvaltningskostnader och säger därför nej till regeringens förslag till ökning av anslaget 1:2 med 11 795 000 kronor.

Enligt vår mening bör finansutskottet alltså med bifall till motion 2018/19:3085 yrkande 8 avstyrka propositionen i berörd del.

3. Utgiftsområde 7 (V)

Yasmine Posio (V) anför:

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Biståndsverksamhet minskas med ca 799 miljoner kronor, varav 700 miljoner kronor utgör avräkningar för asyl- och flyktingmottagandet. Våren 2017 aviserade regeringen att den skulle göra en översyn av modellen för beräkning av kostnader för asylmottagande som avräknas mot utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Enligt uttalanden från regeringen har avsikten varit att en ny modell ska gälla fr.o.m. kommande budgetproposition och att en utgångspunkt är att tillämpa OECD/Dacs förtydligade regelverk. Översynen motiverades delvis med att man vill säkerställa transparens och bättre planeringsförutsättningar för biståndet, något som även riksdagens utrikesutskott efterfrågat. Den nya modellen skulle dessutom minska avräkningarna. Trots det ökar avräkningarna nu när den nya

modellen används, och modellen redovisas inte på något sätt. Vänsterpartiet är mycket kritiskt till hur regeringen hanterat denna fråga.

Vänsterpartiet vill reformera OECD/Dacs regelverk så att det inte tillåter avräkningar för asyl- och flyktingmottagande. Tills ett sådant regelverk finns på plats vill vi kraftigt minska de svenska avräkningarna. Mot bakgrund av den bristande transparensen saknar Vänsterpartiet dock underlag för att precisera den rimliga storleken på avräkningarna. Därför avvisar Vänsterpartiet den föreslagna ökningen av avräkningarna från biståndet för asyl- och flyktingmottagandet. Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet bör därmed ökas med 700 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Enligt vår mening bör finansutskottet alltså med bifall till motion 2018/19:3094 yrkande 1 avstyrka propositionen i berörd del.